

DELOVNA TERAPIJA

Demenca

Demenca je degenerativna bolezen, ki se po pojavljanju glede na starost deli na dva dela, na presenilno in senilno. Demenca je skuppek simptomov in znakov, ki se pojavljajo pri bolniku in so lahko posledica različnih bolezni.

OBLIKE

Poznamo štiri najpogostejše oblike, ki sestavljajo približno 80 do 90 odstotkov vseh primerov demenc. To so:

- alzheimerjeva bolezen – najpogostejša izmed klinično pomembnih demenc,
- demenca z lewyjevimi telesci – sestavlja okoli 4,5 odstotka vseh primerov,
- vaskularna demenca – sestavlja okoli 20,6 odstotka vseh primerov,
- fronto-temporalna demenca – sestavlja okoli 20,6 odstotka vseh primerov.

Demenco lahko povzroči več kot sto različnih bolezni, najpogostejši vzrok pa je alzheimerjeva bolezen in povzroči skoraj 60 odstotkov vseh demenc.

Dokaj pogosta je tudi demenca zaradi bolezni možganskega žilja, redko pa jo povzročajo hormonske motnje, tumorji ali okužbe.

Za demenco so značilne motnje spomina, osiromašeno mišljenje in prizadetost opravljanja vsakodnevne aktivnosti.

KAJ JE NAJPOGOSTEJE PRI DEMENCI?

- Motnje pozornosti – govor prizadete osebe je neurejen, ne sledi temi pogovora, pozornost hitro preusmeri na kaj drugega.
- Motnje abstraktnega mišljenja – oseba ne zmore razumeti besednih iger, pregovorov, šal.
- Motnje kratkoročnega spomina – večkrat je treba ponoviti navodila, pozablja dogodke iz bližnje preteklosti, ponavlja ista vprašanja ali gibe.
- Motnje dolgoročnega spomina – oseba se ne more spomniti, kaj se je zgodilo v daljni preteklosti.
- Motnje govornih sposobnosti – oseba ne najde ustreznih besed ali jih ne more nadomestiti z drugimi, ustavi se sredi stavka, ponavlja besede ali besedne zveze. Uporablja besede (takole ja, ja, potem pa tam, tisto, tako, praviš, pride).
- Motnje presoje – oseba ne zmore presoditi, ali je njeno vedenje v družbi sprejemljivo.
- Motnje orientacije – oseba ne prepozna domačega ali drugega znanega okolja.
- Motnje prepoznavanja – oseba ne prepozna predmetov in jih ne zna uporabiti.

Delovni terapevti težimo k temu, da bi bolnik z demenco ohranjal ali ponovno dosegel najvišjo stopnjo svojega delovanja, in sicer na področju fizičnega, psihičnega in socialnega počutja. Pri bolniku z

demenco spodbujamo aktivnosti, ki izboljšujejo motoriko, spoznavne sposobnosti in socialne stike. Prilagodimo okolje, da je čim bolj funkcionalno za osebo z demenco. V ospredje postavimo predmete, ki jih pogosteje uporablja, in drugo umaknemo. Z opazovanjem ugotovimo, katere sposobnosti ima oseba še ohranjene in te uporabimo kot temelj sodelovanja.

Zaradi izgube določenih sposobnosti delovni terapevti skrbno izbiramo aktivnosti za posameznika, da mu izvedba ne povečuje stiske in s tem posledično odpor do sodelovanja. Pomagamo tudi svojcem pri premagovanju stisk in jim svetujemo, na kakšen način sodelovati s posameznikom. Pomembno je, da svoje opazi in sprejme, da se je oseba spremenila.

Obbolele spodbujamo k aktivnemu življenju.

SKRBJ ZASE IN OKOLICO

Pri dnevni aktivnosti spodbujamo predvsem skrb zase in skrb za okolico. Za izboljševanje motorike spodbujamo hojo po različnih terenih. Spoznavne sposobnosti lahko urimo s pomočjo preprostega materiala, ki ga tudi sami izdelamo, na primer spodbujamo osebo z demenco, da poimenuje njej znane predmete in pove, kako se posamezni predmet uporablja itd. S tem urimo pozornost, pomnjenje, zbranost ter upoštevanje pravil na nevsiljiv in prijeten način.

Pristopamo umirjeno, s prijetnim tonom glasu, iščemo področja in aktivnosti, ki jih posameznik še zmore opraviti. Iz teh oblikujemo nove smiselne aktivnosti. Spodbujamo rutino, ki zagotavlja daljšo samostojnost.

Pri napredujoči demenci se ne zmorejo naučiti novih spretnosti. Velik napredek je pri aktivnostih, ki jih zmore bolnik ohranjati. Prav izvedba teh aktivnosti jim vrne zaupanje vase in izboljšajo samopodobo.

Maria Montessori verjame, da otrok zgradi svoj resnični jaz skozi delo. Za starostnika pa pravi, da z delom zadrži svoj resnični jaz.

KAKO PRISTOPAMO?

- Prijazno, razumevajoče, ne nasprotujemo.
- Govorimo mirno, v kratkih stavkih.
- Vedno pristopimo od spredaj, da osebe ne prestrašimo.
- Vse naredimo zelo prijazno in potrpežljivo.

IN KAKO ZMANJŠAMO TVEGANJE?

- Kar je dobro za srce, je dobro za možgane! Redna vadba, telesna aktivnost in zdrava prehrana.
- Umska aktivnost – učenje jezikov, konjički, branje in podobno.
- Aktivno družabno življenje.
- Kakovostno spanje.

► besedilo: dipl. delovna terapevtka, MARTINA BERK ČURLIČ